

1510 31 Alla helgons dag, 1:a årg. Björn Helgesson

"Gud är en, och en är förmedlaren mellan Gud och människor, människan Kristus Jesus, som gav sig själv till lösen för alla." 1 Tim. 2:5ff.

Denna bibelvers från första Timoteusbrevet är något av en portalparagraf när det gäller en evangelisk luthersk syn på helgonen. På Martin Luthers tid var frågan om helgonens överloppsgärningar en av de stora frågorna. Helgon ansågs vara personer som uppfyllt Guds krav på människan med råge. De kunde därmed dela med sig till andra. Detta deras överskott av rättigheter i förhållande till Gud förfogade kyrkan över och kunde sälja med god förtjänst. En helt förkastlig tanke då som nu. Vad blir då kvar av helgonen, vem har mandat att påstå att någon är ett helgon och vad fyller de för funktion i vår tradition? Dagens bön som karin nyss bad lyfter fram ett bestående perspektiv, nämligen vårt behov av förebilder. Deras funktion i våra liv är inte att be för oss och vår uppgift är inte att beundra dem eller be till dem. Däremot kan förebilder i bästa fall ge oss nytt mod och sätta oss i rörelse. I bibeln är det mycket svårt att finna något stöd för enskilda personers helgonstatus. Helgon är de som i bibeln kallas heliga d v s alla döpta som lever i sin tro är enligt bibeln heliga. Inte p.g.a. någon egen prestation utan heligheten kommer i den mån vi är nära Jesus. Det är han som heliggör. Vi är alla kallade till helighet. I Johannes vision i Uppenbarelseboken benämns Jesus Lammet, den som gav sitt liv som lösen för många. Det är han som heliggör och den som berörs av Jesus följer honom och lever ett helgat liv.

Därmed är det inte några särskilda som är helgon. De heliggjorda är snarare osynliga i den stora massan. De befinner sig inte i himmelen mer än någon annan. Ingen kan heligförklaras av katolska eller ortodoxa kyrkan. Vår relation med Gud är fördold för omgivningen. Ju mer upphöjd en människa blir i beskrivningarna desto mer har man dolt, för vi är alla bristfälliga. Därmed inte sagt att människor kan ha formats om mer eller mindre till Guds avbild. Men ingen har nått fram. Den livslånga omformningen kallar vi helgelse. När Nathan Söderblom talar om helgelse, eller efterföljelse, i sin kommentar över Bergspredikan skriver han att Jesu fokus i Matteus 5-7 kapitel inte är en maning till altruism för medmänniskans skull utan denna hängivna strävan att leva heligt för att själv inte gå miste om himmelriket. Att vi står nära Jesus som heliggör bekräftas av min strävan att leva ett helgat liv. Vi lyfts upp till himmelen på domens dag när de döda uppväcks. Det är då det kommer att avslöjas vad som är sken i vårt liv och vad som är äkta vara. Det är då det avslöjas vem som är helig.

(Håller upp en modern ikon) Detta är en bild på Harvey Milk från San Francisco. Han var den första öppet homosexuella personen i USA som valdes till ett högt ämbete. Han drevs av ett starkt patos att sprida hopp bland alla som kände sig diskriminerade och marginaliserade p.g.a. sin sexuella läggning. Den katolske kardinalen Juan Fresnos i Chile sa en gång att "Den som försvarar mänskliga rättigheter står upp för Guds rättvisa. Det är ord i samma anda som Jesu ord när han sa att allt vad ni gör för en av dessa mina minsta bröder och systrar det gör ni för mig. Slående är att Jesus enligt bibeln inte kommer att fråga om vår sexuella läggning utan om talet om kärlek fått några praktiska konsekvenser i våra liv. Harvey Milk mördades av en annan politiker en kort tid efter att han tillträtt sitt uppdrag. Han är nu en förebild, en ikon för många världen över.

Är han ett helgon? Varken den Romersk katolska eller den Ortodoxa kyrkan kommer just nu att erkänna honom som ett sådant eftersom han var homosexuell. Om han stod Jesus nära och därför är helig vet varken du eller jag. Men han försvarade mänskliga rättigheter till priset av sitt eget liv.

Vid reformationen i Sverige behölls nitton helgondagar under kyrkoåret, men de reducerades 1772 till sex stycken, i syfte att öka statens skatteintäkter. Många helgondagar betydde ju att det var många lediga dagar då folk inte arbetade vilket förstas kostade pengar.

I Svenska kyrkans nuvarande kyrkoår ihågkoms enbart de bibliska helgonen, till exempel Jungfru Maria (på Fjärde söndagen i advent), Sankt Stefan (26 december), Johannes döparen (på en söndag nära 24 juni), Sankt Petrus och Sankt Paulus (på Apostladagen) med flera på särskilda dagar, medan de övriga, icke angivna och namngivna, kanske kan man säga dolda helgonen, har en gemensam helgdag idag, Alla helgons dag.

Evangelietexten idag utgörs av saligprisningarna som är en del av det som sedan Augustinus kallas för Jesu Bergspredikan. De nio saligprisningarna visar på en livsväg som följer i Jesu fotspår och fortsätter sedan med en samling ytterst radikala livsstilskrav. Jesu sätt att beskriva salighet är något annat en lättillgänglig lycka. Den vägen går genom sådana erfarenheter som för oss är obegripliga och smärtsamma. Men vägen slutar med uppståndelse. Den börjar med att man sätter sig ner vid Jesu fötter och lyssnar, så var det för lärjungarna och så är det för oss. Den fortsätter med insikten om den egna inre fattigdomen och det djupa beroendet av Jesus, saliga är de som är fattiga i anden. Ingen annan människa än Jesus kan skyla över och dela denna fattigdom. Tack och lov är han vår vän.

"Gud är en, och en är förmedlaren mellan Gud och människor, människan Kristus Jesus, som gav sig själv till lösen för alla." 1 Tim. 2:5ff.

